

**Programma Qvo Decanus Joh. Nicol. Qvistorpius, ... Ad Disputationem
inauguralem ... Dn. M. Herman. Christophori Engelcken ... Ad Diem IIX. Aprilis
Publice Et Solemniter ... invitat : [P. P. Sub Sigillo Facultatis Theologicæ
Dominica Lætare s. d. 30. Martii Anno CI ICCX.]**

Rostock: Weplingius, [1710]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn749393181>

Druck Freier Zugang

PROGRAMMA
DECANUS^{QVO}
JOH. NICOL.
QVISTORPIUS,

SS. THEOL. D. PROF. PASTOR ET SUPERINTEND.
AC HODIE ACADEMIÆ RECTOR.

SUO ET FACULTAT. THEOL. NOMINE

AD DISPUTATIONEM
INAUGURALEM

VIRI PER QVAM REVERENDI ET PRÆCELLENTISSIMI

DN. M. HERMAN. CHRIS-
TOPHORI Angelken/

AD DIV. JOHANNIS PASTORIS VIGILANTISSIMI, COLLEGÆ
IN OFFICIO ECCLESIASTICO ÆSTUMATISSIMI,
AD DIEM IIX. APRILIS PUBLICE ET SOLEMNITER
DEO DIRIGENTE HABENDAM

TRIPLICIS REIPUBLICÆ DOMINOS
PRÆSULES ET PROCERES EXCELLENTISSIMOS,
ATQVE LONGE CLARISSIMOS, NEC NON O.O.O. CUM ACA-
DEMICOS, TUM CIVILES LITERATOS, AC LITERATORUM
FAUTORES, SUIS QVOq; HONORIBUS, VIRTUTIBUS, AC
TITULIS REFULGENTES, EA, QVA PAR EST DILI-
GENTIA, AC HUMANITATE INVITAT.

Rostochii, Typis JOH. WEPPLINGII, SER. P.R. & ACAD. Typogr.

CUM JESU OMNIA !

Vemadmodum consensus Scri-
ptorum Ethnicorum pro veritate
communi plane rejiciendus non est,
eò quod priscae Ecclesiæ Doctores
adversus Gentiles propriis pro re
Christiana feliciter pugnasse depre-
hendantur armis, ceu Scripta *Orige-
nis, Eusebii, Clementis Alexandrini,
Justinii Martyris*, & quæ eos cum ad-
plausu hæctenus imitati sunt, *Mormai,*
Grotii, Huetii, aliorumque abunde comprobant; adeoque & hic
magno cum fructu spolia Egypti in Canaan suum transferant
Christiani, ac Goliathum erepto jugulent gladio : Caven-
dum tamen summo studio est, ne quamlibet veritatem, quam
stabilire volumus, vilibus atque fuilibus utentes argumen-
tis prodamus magis, quam juvemus; tum verò opera navan-
da est sedulò, ne divina illa veritas, quæ, rationi humanæ
prorsus incognita, mysteriorum nomine venit, accersitâ pro
ea ex putidis cœcorum Gentilium lacunis confirmatione, de-
trimenti aliquid patiatur. Quia enim Gentiles, monente A-
postolo Rom. I. 18, sunt *τὴν ἀληθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατέχοντες*,
hinc plerumque evenire solet, ut calculus illorum propter
ficulneas & stramineas, quibus utitur, rationes, veritati divinæ
plus tenebrarum quam lucis affundat. Cum primis illi idem
agere videntur, quod Pumiliones calceos suos pedibus gigan-
tæis adaptantes, qui in Exegesi Scripturæ S. amplissimam ejus co-
piam ex angusta curtaque Ethnicorum Scriptorum suppellectile
æstimare ac illustrare audent. Quæ intempestiva profanorum
Auctorum collatio, vanissimæque ingenii ac eruditionis secula-
ris ostentatio eo absurdior est, quo magis unicuique perspi-
cuum esse poterat, neminem temerè divinæ mentis interpre-
tem constitui debere, quam ipsum Spiritum S. cujus eloquia sunt
ἰδίᾳς ἐπιλύσεως 2. Petr. I. 20. nec nisi cum insigni
μεταβασί ἐς ἄλλο γένος aliunde demonstrari possunt.
Equi-

Equidem negari prorsus nequit, nonnullis Scripturæ S. locis,
 iis præsertim, quæ ad historiam pertinent & antiquitatem, in-
 terpretandis, profanos Scriptores non parum intervire; neque
 enim Exegesis divinarum literarum historiæ externæ, etiam si
 ipsorum Gentilium sit, dummodo veros veræ historiæ habeat
 characteres, contrariari debet, nisi veritatem veritati contradi-
 cere posse dixeris. Quo pacto calculus Gentilium omnino
 ipsam Exegesis sacram nonnunquam facilitare poterit, uti in-
 ductione ostendit *D. Augustinus* de doctr. Christian. Libr. II. cap.
 28. & hoc nomine *Grotii*, *Pricæ*, *Heinsii*, *Doughtæji*, *Bocharti*,
Hammondi, *Sculteti*, *Almelovenii* aliorumque labores sua laude
 non sunt defraudandi. Interim tamen consensus hicce non
 usque adeo est extendendus, ut sacræ locutiones, stylusque
 Scripturæ singularissimus ad Gentiles Scriptores eorumque
 dicendi rationem examinentur atque veluti ad normam exi-
 gantur. Uti enim illi nec lingvæ indolem norunt, nec Scripto-
 rum divinorum genium atque hypotheses perspectas habent;
 sic imperiti prorsus sacrarum literarum sunt interpretes, ut po-
 tius nimia illorum collatio pro *Ψευδομυθίας* fonte, plurimis
 nostra ætate familiari, habeatur. Atque hoc immaturum li-
 teras sacras profanis miscendi studium castigandum optimo
 quidem consilio censuit *JOH. CLERICUS* in arte Critica Tom.
 I. Part. II. p. 420. sqq. at, quod dolendum ipsemet sese hujus
 vitii turpiter reum reddidit: Si quidem jam Anno 1686, cum
αὐτονόμως Judicium suum de *Richardi Simonii* Historia Critica
 Vet. Test. Amstelodami ederet, publice defendit: *multas in Scri-
 ptura inventi phrasas, quæ Ethnicismum redoleant*: Quò in primis
 nomen *אלהים* refert, quod putat ex profana Cananæorum
 errore originem duxisse, qui cum plures sibi finxerint Deos,
 consuetudini illi Dei nomen in plurali numero enuntiandi
 ansam subministrarint. Eandem hypothesin Autor in Com-
 mentariis suis hactenus editis, in primis vero in *dissertatione*
 prima, *Pentateucho* præmissa, prolixius deduxit, eousque proce-
 dens, ut ad Ethnicismos, seu phrasas loquendi à Gentilibus
 mutuatas, ipsas *αὐτονομίας*, in Scriptura obvias, referat
Κ 2
Qyam,

Qvam Viri alias doctissimi sententiam, tanquam materiam egregiam pariter ac curiosam & Philologo dignam cum publici Speciminis loco examinandam sibi sumserit Vir Perquam Reverendus, Præcellens atque Doctissimus, Dominus M. HERMANNUS CHRISTOPHORUS ENGELCKEN, S.S. Theol. Candidatus dignissimus, & ad Templum D. Johannis, Pastor vigilantissimus, Collega in officio Ecclesiastico singulariter dilectus, eandem circa non pluribus occupabimur, sed ad illa properamus, quæ more Academiis conveto, de Candidati nostri vitâ & studiis publica hac charta enarrari debent.

Scilicet locus natalis eidem contigit *Jennevitzium*, prædium in districtu Dobberanensi Ducatus Mecklenburgici situm, ubi Anno Christiano MDCCCLXXIX. die 9. Junii honestis atque virtute & genere conspicuis natus est Parentibus. Patrem excolatus est *CHRISTIANUM PETRUM ENGELCKEN*, Prædii Jennevitzensis Pensionarium Ducalem; Matrem vero *ELISABETHAM* von der *Hardt*/quos optimos Parentes hactenus sospites ac incolumes, in gaudium ac solatium splendida Familix haud vulgare divina servavit clementia. Avum agnoscit Paternum B. HENRICUM ENGELCKEN, Prædii Jennevitzensis Possessorem; Aviam Paternam *ELISABETHAM Neppenbagen*/ Filiam *Joachimi Neppenbagen*/ Senatoris urbis Wismariæ fulgidissimi. Avum lineæ Maternæ numerat, Generosum DN. *ASCANIUM* von der *Hardt*/ Hæreditarium in *Deters- & Hansbagen*. Aviam Maternam *Sophiam de Hahn*, Filiam Generosi DN. *Joachimi de Hahn*, Hæreditarii in Feudo Ingermanix *Desterhoff*/ quam suscepit ex *Elisabetha*, *HENRICI CAMERARII*, Jcti & Antecessoris in hac Academia olim celeberrimi, Serenissimorum item Ducum Luneburgensium itemque Pomeraniæ Consilarii dexterrimi, Filia. Uteriorem Majorum Candidati nostri telam pertexere nec charta nec scopus patitur. Unicus adhuc, ob præstitum Reipubl. literariæ commodum & Ecclesiæ pariter Christi emolumentum, laudandus venit B. *CHRISTIANUS ENGELCKEN*, Phil. M. *Prepositus Dobberanensis*, & Serenissimi Ducis Mecklenburgici *ADOLPHI FRIDERICI* p. m. Confessionarius, de quo tanquam Proavo paterno sibi gratulatur. Exposuit is olim: *Meditatio-*

1111

*nem Eucharisticam: Utrum fides Christiani, corpus & sanguinem Christi
 in cæca verè presentia credentis, tutior; num vero quæ cælos trans-
 volare, Christi quæ corpus comprehendere conatur, sit firmitior; Qvam,
 cum Frater Candidau DN. HENR. ASCAN. ENGELCKEN, S. S.
 Theol. D. ejusdemque hic Prof. Publ. Extraord. Collega noster
 æstumatissimus, nuper recudi, & calci Collegii Anti-Calviniani
 B. Schomeri subjungi curaret, sequenti Venerabilis noster Se-
 nior, DN. D. FECHTIUS, mactavit encomio: stilo longè elegantissimo,
 & eruditione solida materiam istam eo modo, qui temporibus istis fa-
 miliaris fuerat, pertractat. Tantorum Majorum vestigiis lauda-
 biliter insistens Candidatus noster, simulac qualemcunque fandi
 potentiam nactus fuerat, Fratribus duobus natu majoribus so-
 cietatem præstare, ac una cum illis privatas Præceptorum Do-
 mesticorum Scholas visitare voluit. Ita enim optimis visum
 fuit Parentibus, ut domesticorum filios Informatorum curæ
 committerent potius, quam publicæ Scholæ eos traderent expo-
 liendos. Usus ergo est non sine uberrimo fructu manu-
 ductione HENRICI WILHELMI ENGELBRECHTI, Curoni, NI-
 COL. LINDENBERGII, Rostoch. JOH. SCHUBRINGII, Pomerani
 JOH. GERCKENII, Rostoch. JOH. LAUBMEIERI, Pomerani, de-
 niqve JOH. JOACH. WEIDNERI, jam S. S. Theol. D. atqve ad
 ædem Mariæ Ecclesiasticis vigilantissimi, Collegæ & N. Conjun-
 ctissimi, qui ductâ in connubium Candidati Sorore, Adfinis ei-
 dem factus est conjunctissimus. Sub hujus inprimis ductu &
 Philoiphæ & Theologiæ fundamenta posuit, ita ut in hiisoso-
 phicis intervirent, acutissimi Philosophi Stargardiensis B. Nic. Bened.
 Pascha Logica & Ontologia, Iteri Ethica, Pratorii Philosophia
 Moralis & Politica, nec non Sperlingii Physica & Weisii scripta
 Oratoria. In Theologicis domi jam evoluit B. Dietrici Cate-
 chesin, Dn. D. FECHTII Collegium Thetico-Anthetico &
 B. Schomeri Collegium Recent. Controv. t. t. adhuc in MScro
 latens. Haulte ita studiorum prægustus, & ad Academicam vitam
 maturus factus, Almam nostram Rostochiensem, una cum fratre
 Christiano Joachirno, jam inter cœlites triumphante, Anno
 c10 12. xcv. salutavit, albo Studiosorum insertus à DN. D.
 CHRIS. T. HEINR. TIELCKENIO, Oratore nostro facundissimo,
 Collega in Academia N. æstumatissimo, cum nondum decimum*

septimum ætatis annum exegisset. Vix huic advenerat, cum dirigente ita Fratre natu maximo Collegio Disputatorio à B. D. HABILGHORSTIO aperto in Augustanam Confessionem, ad scriberetur, sicque publice inter sacrarum literarum cultores nomen suum profiteri occiperet. Scholas porro visitare in deliciis habuit, in Theologicis quidem tum prælaudati B. HABILGHORSTII DN. D. FECHTII, tum meas, & B. D. STARCKII; Philosophicas verò DN. D. TELCKENII atque Fratris sui, HELNRICI ASCANII, qui tum Magisterii laurea coronatus primitias studiorum usibus studiosæ juventutis consecrare omnem movebat lapidem. Ne autem publicum primorum profectuum desideraretur testimonium, hinc sub præsidio prælaudati Fratris Respondentis partem sustinere nullus dubitavit, publicæ disquisitioni exponendo: *Dissertationem Anti-Gassendianam*, cui actui rarissimo exemplo, tres implicati fuere fratres, Præses unus, alter Respondens, tertius natu medius: *Christianus Joachimus* Opponens, juris tunc temporis studiosus, postmodum castra sectatus, & in expeditione contra Gallos instituta ut locum tenens fatis concedens. Philosophicum Specimen postmodum insecuta est Exercitatio Theologica proprio conscripta Marte, & sub Præsidio Tit. DN. D. FECHTII ventilata de *Præ-adamitismo recens incrustato*, cujus secundam editionem ante biennium insigni ornatam supplemento, flagitante ita variorum desiderio, Candidatus noster procuravit. Finita disputatione, sequenti statim die Musis nostris valedixit, atque *Lipsiensem Academiam* adiit, ubi se multum ex lectionibus celeberrimi DN. D. ITTIGII atque B. DN. D. SELIGMANNI profecisse non absque jucunditate & gratitudine recordatur. Constituerat hic diutius subsistere, sed svavitas fratris aliquoties memorati, *Fena* tum Musis litantis, illuc eum trahebat, ut ibidem ejus confortio ulterius perfrueretur. Hic ei sedere contigit ad pedes Virorum, laude longe superiorum. In Philosophicis auscultavit *Hebenstreitium*, *Trennerum*, *Hambergerum*, in Philologicis, Philologum sine pari *Danzium*, in Theologicis *Bechmannum* & *Velthemium* *vũ ev cœylois*. Excurrere quoque licuit ad Academiam Halensem, ibique sermones miscere cum Doctoribus Universitatis illius famigeratissimis *Breithauptio*, *Antonio*,
Fratre

Frankio, Thomaso, Ludovico ac aliis. Pariter Academiam Juliam salutavit, ibique convenit. DN. D. JO. ANDR. SCHMIDUM, DN. HERM. von der Hardt/ & reliquos humanitate & eruditione excellentes. Licet autem in Alma Salana nescio quo amore studii Juridici flagraret, Theologiae valedicere intendens, Venerandorum tamen Parentum voluntas, atque variorum Fautorum, inprimis *Venerab. nostri Senioris* dissuasio tantum apud animum ejus habuit ponderis, ut studium, cui semel se emanciparat, non abjiceret, imo potius jussu Parentum Magisterii Gradum, ab amplissima Facultate Philosophica ultro oblatum, post exantlata varia examina, reciperet. Ab hoc itaque tempore etiam Jenae privatas quasdam aperuit Scholas, discendo docere efflagitans. Redux postea factus *Rostochium*, legendi ac publice praesidendi licentiam decenter ab Amplissima Facultate Philosophica petiit & impetravit. Hinc varia cum adplausu Collegia studiosae juventuti in Philosophicis, Philologicis & Criticis habuit, & ut commodum ejus promoveret omnes intendit nervos, nec votis eventus defuit aut hodie adhuc deest. Disputationes, quas è superiori Cathedra defendit varii & egregii sunt argumenti. Prima & altera gerunt titulum: *Scrutinium Philologici, nullum Pleonasmum in Scriptura dari*. Mox duabus iterum vicibus disquisitioni eruditorum exposuit *Ἰγνημα: An Pythagoras Profelytus factus & consequenter salvatus sit*. Successit Diatriba: *de sexu sequiori eruditionis fama Corusco*. Dissertatio contra Observatorem Halensem: *de Miraculo dilacerati à Simsone inermi Leonis*. Sicut etiam haud pridem exegetica opera excussit dictum. Hos. XIII. 9. sub tit. *Lux in tenebris, per expositionem obscurè oraculi Hoseani de Deo Israelis perditore*. Hac tam variae eruditionis, quibus morum accedebat & vitae integritas, documenta non poterant nisi felici coronari exitu. Quare eidem nuper Praenobilissimus Amplissimusque hujus urbis Senatus praevia ordinaria electione Pastorum ad aedem, quae vocatur S. Johannis consulit, in quo officio ut multum quovis die aedificet, est quod omnes optamus & speramus. Ut verò majus ei in studio calcar adderetur, hinc jam ante biennium nomen suum

Fa

Facultati nostræ professus est, atqve haud pridem ad Exa-
mina & pro Baccalaureatu & pro summo gradu fuit admissus,
in quibus per integrum diem, se talem præstitit, qvalem
unqvam desiderare potest Facultas Theologica Candida-
tum, ut nulla dubitet, quin porro divina clementia, sit ejus
optima studia in Ecclesiæ & Academiæ insigne emolument-
um ac ornamentum proveçtura. Superest publicum Exa-
men, seu Disputatio Inauguralis die VIII. instantis mensis
Aprilis in Auditorio Majori, horis ante- & pomeridianis
D. V. habenda, cui, ut honorificam accommodent præsentiam
*omnium Consiliorum, Munerum & Dignitatum Il-
lustres, summe Reverendi, Præ Nobilissimi, Con-
sultissimi, Experientissimi, Excellentissimi, Clarissimi
Proceres, Professores, Doctores, Licentiati, Reve-
rendi Verbi divini Ministri, Artium Liberalium
Magistri fulgidissimi, Generosi & præstantissimi
Domini Studiosi, ceterique Literati, & Lite-
ratorum Fautores,* ut partim opponendo, atqve in
profectus egregios Præcellentissimi Dn. Candidati inqvirendo,
partim auscultando, suam benevolentiam conteltentur,
Reverendi Ordinis Mei & Domini Candidati
nomine summo opere contendo. Erit id Facultati Theologicæ
& Admodum Reverendo Dn. Candidato honorificum, nos vi-
cissim officiis nostris hanc nobis gratificandi promptitudi-
nem remuneraturi, Deo dante omnem da-
bimus operam.

P. P. Sub Sigillo Facultatis Theo-
logicæ Dominica Latare s. d. 30. Martii
Anno MDCCCX,

••• (O) •••

Franckio, Thomaso, Ludovico ac aliis,
 liam salutavit, ibique convenit DN. I
 DIUM, DN. HERM. von der Hardt/
 & eruditione excellentes. Licet a
 nescio quo amore studii Juridici flag
 dicere intendens, Venerandorum tam
 atque variorum Fautorum, inprimis
 disvasio tantum apud animum ejus habi
 cui semel sese manciparat, non abjicere
 rentum Magisterii Gradum, ab amplissim
 ultro oblatum, post exantiata varia ex
 hoc itaque tempore etiam Jenæ pri
 Scholas, discendo docere efflagitans.
 Rostochium, legendi ac publicè præside
 ab Amplissima Facultate Philosophica p
 varia cum adplausu Collegia studiosa
 cis, Philologicis & Criticis habuit, & ut
 moveret omnes intendit nervos, ne
 aut hodie adhuc deest. Disputationes
 thedra defendit variis & egregii sunt a
 tera gerunt titulum: *Scrutiniū Philolog
 in Scriptura dari.* Mox duabus iteru
 eruditorum exposuit *Ἰνθημα: An Pytha
 consequenter salvatus sit.* Successit Dia
 eruditionis fama Cornusco. Disertatio
 Haleensem: *de Miraculo dilacerati a
 Sicut etiam haud pridem exegetica
 Hos. XIII. p. sub tit. Lux in tenebris
 oraculi Hoseani de Deo Israelis perditore.*
 ditionis, quibus morum accedebat
 menta non poterant nisi felici coronar
 nuper Prænobilissimus Amplissimusq;
 via ordinaria electione Pastorum ad
 S. Johannis consulti, in quo officio ut mu
 est quod omnes optamus & speramus.
 dio calcar adderetur, hinc jam ante b

miam Ju
 SCHMI
 umanitate
 na Salana
 gia vales
 voluntas,
 ri Senioris
 et studium,
 iusflu Pa
 filosofica
 eret. Ab
 m aperuit
 itea factus
 decenter
 avit. Hinc
 hilosophi
 ejus pro
 tus defuit
 tiori Ca
 ima & al
 leonasmum
 quivitioni
 factus &
 u sequiori
 vatorem
 ni Leonis
 t dictum.
 m obscure
 ariæ eru
 tas, docu
 re eidem
 atus præ
 vocatur
 adificet,
 ei in stu
 ten suum
 Fa

